

Språkkommune Nesna

Strategisk plan for språklig kompetanse

for barnehager, skole og oppvekst

Nesna kommune

2019 – 2021

Innhold

Innhold.....	1
1. Innledning.....	2
Om strategien.....	2
Bakgrunn.....	3
Forankring.....	3
Føringer.....	3
2. Situasjonsbeskrivelse.....	5
Barnehagene.....	5
Grunnskolen.....	6
Felles.....	6
3. Formål.....	8
4. Overordna mål.....	9
Overordna.....	9
På lang sikt.....	9
5. Målgrupper.....	10
Barn og elever med andre morsmål.....	10
Barn og elever med språklige utfordringer.....	10
Barn og elever med stort læringspotensial.....	11
6. Innsatsområder og resultatmål.....	12
7. Organisering.....	14
Møteplasser og læringsarenaer.....	16
Politisk forankring.....	16
8. Medspillere.....	17
9. Evaluering og læring.....	20
10. Rapportering.....	21
Vedlegg 1: Tiltaksplan.....	22
Tidsplan for sammenhengsarbeid.....	29
Vedlegg 2: Egenvurderinger.....	31
Vedlegg 3: Nivåer og føringer.....	36
Nivåer.....	36
Føringer.....	36

Denne strategiske planen er utarbeida av ei arbeidsgruppe bestående av:

Styringsgruppa:

Tore Løkkås, rådgiver oppvekst, Nesna kommune

Joakim Einmo, rektor, Nesna skole

Magnus Orheim, inspektør, Nesna skole

Hilde Herseth, styrer, Nesna barnehage

Kristin Svaleng, styrer, Rabben barnehage

Emmelin Lyngås, styrer, Rabben barnehage

Veronika Fagervik, styrer, Rødstua barnehage

Prosjektsekretær:

Jarle Skaug

Sist oppdatert 15.09.2020, klokka 09:29:55.

1. Innledning

Om strategien

Dette strategidokumentet er laget for den nasjonale satsinga *Språkkommuner* og omfatter barnehager, grunnskole og videregående opplæring i Nesna kommune. Alle avdelingene står sammen i ønsket om å styrke språk; lesing, skriving og muntlige ferdigheter i det pedagogiske arbeidet med barn og unge. Strategiperioden starter opp høsten 2019, og skal vare ut juni 2021. Planen er ment å resultere i et forpliktende langsiktig arbeid for å bedre språkopplæringa for barn og unge i kommunen. Strategien retter seg mot ansatte i barnehagene og skolene, og er utarbeida i samarbeid mellom ledere og ansatte i skolene og barnehagene.

Språkløyper er en gratis nettressurs som er utvikla av *Nasjonalt senter for leseopplæring og leseforskning*, og *Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning*. Dette vil være en sentral ressurs for kompetanseutvikling for personalet i barnehager og skoler i denne strategien. Språkløypene er kompetanseutviklingspakker som tar for seg ulike tema og har som mål å styrke den språklige kompetansen til alle barn og elever. Ressursen finnes på www.sprakloyper.no.

Den strategiske planen skal innarbeides i løpet av skoleåret 2020 - 2021. I denne perioden skal ansatte ved barnehagen og grunnskolen gjøres kjent med innholdet i strategien, og arbeide med tilpassa kompetanseutviklingspakker. Satsinga for å være en språkkommune skal likevel fortsette etter våren 2021, og planen skal videreføres og videreutvikles jevnlig, med bakgrunn i kartlagte behov for videre kompetanseutvikling innen barn og unges tilegnelse og utvikling av språkferdigheter.

Revidering høsten 2020

Etter utbruddet av covid-19-pandemien, med påfølgende nasjonal nedstenging, samt de utfordringene som fulgte, ble satsinga midlertidig lagt til side. Tidsrammer og frister er endra, og strategiperioden som skulle vare ut 2020, skal nå vare ut juni 2021.

Bakgrunn

Det er et godt samarbeid mellom barnehager og skoler i Nesna kommune, men fokuset på språk-opplæring har ikke vært en vesentlig del av dette samarbeidet. Det foreligger heller ingen strategi for høyt presterende elever.

LK20 som innføres høsten 2020 forutsetter at det fokuseres godt på elevers språkferdigheter, samt lese- og skriveferdigheter. De fem grunnleggende ferdighetene lesing, skriving, regning, muntlige og digitale ferdigheter videreføres og tydeliggjøres, med fokus på dybdelæring og på sammenheng mellom fagene. På utdanningsdirektoratets nettsider publiseres *Kompetansepakker for innføring av nytt læreplanverk* i forbindelse med implementering av LK20. En helhetlig plan for språkarbeid i kommunen er ment også å være et verktøy i prosessen med å implementere LK20.

Forankring

Strategien er forankra hos barnehage- og skoleeier, og hos lederne i barnehager og grunnskolen. Den er også forankra hos politisk ledelse. Strategien skal bidra til at vi alle holder stø kurs og prioriterer slik at mål nås. Strategien bygger på interne undersøkelser og kartlegging av konkrete behov for økt kompetanse innen barns tilegnelse og utvikling av språklige ferdigheter. Målgrupper og innsatsområder for strategien er valgt ut med utgangspunkt i kartlegginger gjennomført av lærere og ansatte i barnehagene og grunnskolen, samt av ledelsen i videregående skole.

Verdisyn, barnesyn og læringssyn

I tillegg er planen forankra i verdisyn, syn på barn og elever, samt på læringssyn generelt i Nesna kommune. Grunnskolen og barnehagene skal, som en del av forankringa, ha tydelige formuleringer rundt disse synene liggende som bakgrunn for sin pedagogiske virksomhet og sitt språkarbeid.

Nesna skole, samt de fire barnehagene bes om å formulere et verdisyn. I verdisynet ligger holdninger, oppfatninger, synspunkter og verdier som danner grunnlag for det pedagogiske arbeidet. Verdisynet utgjør de overordna verdiene som ligger til grunn for barnesyn og læringssyn. Sentrale elementer i verdisynet skal være likeverd, tilpassing, variasjon, selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet. I verdisynet ligger også visjoner for det pedagogiske arbeidet.

Nesna skole, samt de fire barnehagene bes videre om å formulere et barnesyn. I et slikt syn ligger holdninger og verdier, men også visjoner og mål. Sentrale elementer i barnesynet hos hver virksomhet skal dreie seg om positivitet, anerkjennelse, likeverd, rom for og glede over ulikheter, og at barn og elever står i sentrum for det pedagogiske arbeidet.

Også et syn på læring skal formuleres i skolen og barnehagene. Dette dreier seg om hva læring er, og om danning, kunnskap, kompetanse og ferdigheter. Dette bygger på de verdiene og barnesynet som ligger til grunn. Sentralt for dette skal være at læring er sosialt, og skjer gjennom erfaring, opplevelser, bearbeidelse og refleksjon.

Føringer

I Nesna kommune foreligger det en del planer som kan legge føringer for utarbeidelsen av nye planer, eller som bør revideres i møte med utarbeidelsen av strategisk plan for språklig kompetanse

i kommunen. De planene som er vurdert som relevante er trafikksikkerhetsplan, plan for helsefremmende skole og barnehager, overgangen mellom barnehage og skole, overordna plan for oppvekst, rammeplan for barnehager, skolens planverk (LK20 innføres høsten 2020), samt barnehagenes årsplaner. Føringerne som gis av disse planene er beskrevet i *Vedlegg 3: Nivåer og føringer*.

2. Situasjonsbeskrivelse

Barnehagene

Barnehagene på Nesna er Nesna barnehage (kommunal), Rabben barnehage (privat) og Rødstua barnehage (privat). Høsten 2020 ble også Tomma barnehage en egen privat virksomhet. Alle barnehagene har jobba med *Språkløyper* i forkant av utarbeidelsen av denne strategiske planen.

Styrker

Barnehagene har erfaringer med arbeid med *Språkløyper*, og det er god motivasjon blant personalet. Nesna barnehage har i tillegg hatt et kompetanseløft i forbindelse med språkprosjektet *Tiriltunge* der de har henta inn ekstern kompetanse fra lærerskolen rundt barns språkutvikling. Barnehagene på Nesna har generelt høy pedagogtetthet. Fram til høsten 2020 var Tomma barnehage en del av Nesna barnehage. Nesna barnehage hadde våren 2020 57% ansatte med barnehagelærerutdanning, i tillegg til styrer. Rabben barnehage hadde 50% barnehagelærere, pluss 17% sosionom. Rødstua barnehage hadde 52% barnehagelærere. Alle barnehagene scorer høyt på egenvurdering av kommunikasjon og språk.

Utfordringer

Alle barnehagene var høsten 2019 enige om at de kunne bli bedre på å invitere barna til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål. To av barnehagene rapporterte at de kunne bli bedre på å stimulere barns verbale og nonverbale kommunikasjon, og legge til rette for at alle barn involveres i samspill og samtaler. Ellers opplever barnehagene ulike utfordringer. Disse går ut på å anerkjenne og verdsette barnas ulike språk og kommunikasjonssuttrykk; å bidra med å støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål; at barna får møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster; at personalet bidrar til at barna leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling; at de inviterer barna til utforskning av både muntlig språk og skriftspråk; at de bidrar til at barna får møte et mangfold av eventyr, fortellinger, rytme, lyder og ord; at barna videreutvikler begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd; at personalet i oppmuntrer barna til å

fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme; og at personalet inkluderer alle barna i språkstimulerende aktiviteter.

Grunnskolen

Styrker

På skolen opplever de at elevene utvikler og bruker muntlige og skriftlige ferdigheter som redskap for læring og kunnskapstilegnelse i alle fag; at lærerne vektlegger lesing som redskap for læring i alle fag; at elevene bruker ulike lesestrategier som er tilpassa læringas formål; at de får mulighet til å utvikle muntlige ferdigheter ved bruk av ulike metoder; og at lærerne legger til rette for at elevene kommuniserer med og lytter til hverandre. At elevene utvikler leseferdigheter som redskap for læring i alle fag og får mulighet til å utvikle muntlige ferdigheter i ulike sammenhenger anses som områder med *særdeles* stor grad av tilfredsstillende praksis.

Utfordringer

Skolens egenvurdering trekker fram flere områder der det menes at praksis må bedres innen språkarbeid. Det er langt mindre grad av vurderinger der det menes at praksis må endres og tiltak er nødvendig. De utfordringene som utpeker seg sterkest er at det menes at skolen mangler et system for å fange opp elever med høyt fravær; at skolen tar personalets samla kompetanse i bruk; og at skolen bruker resultater fra kartlegginger når nye læringsaktiviteter planlegges. I tillegg pekes det på at når det oppdages at enkeltelever har svak faglig progresjon, gis ikke disse elevene tilstrekkelig støtte for å komme over i et positivt læringsløp.

Resultater fra nasjonale prøver på 5. trinn, 8. trinn og 9. trinn fra skoleårene 2015–2016 til 2019–2020 viser at det i Nesna kommune har vært variasjon fra år til år, men at Nesna generelt sett ligger under fylkesgjennomsnittet for lesing. Jenter scorer generelt sett noe bedre enn gutter.

Felles

Styrker

Elevundersøkelsen viser at elever ved Nesna skole trives godt. Foreldreundersøkelsen i barnehagene viser at barnehagene på Nesna scorer godt over landsgjennomsnittet på fornøydhet. Nesna kommune har god tilgang på faglærte lærere i barnehager, grunnskole og videregående skole, noe som henger sammen med lærerutdanning i kommunen. Spesialundervisninga er høy, men elevene blir ikke tatt ut av klasserommene. Grunnskolen har innført et tolærersystem som prinsipp, og dette vil støtte videre arbeid med å styrke den faglige kompetansen hos lærerne i klasserommet. Kommunen har en god struktur på samarbeidet med PPT.

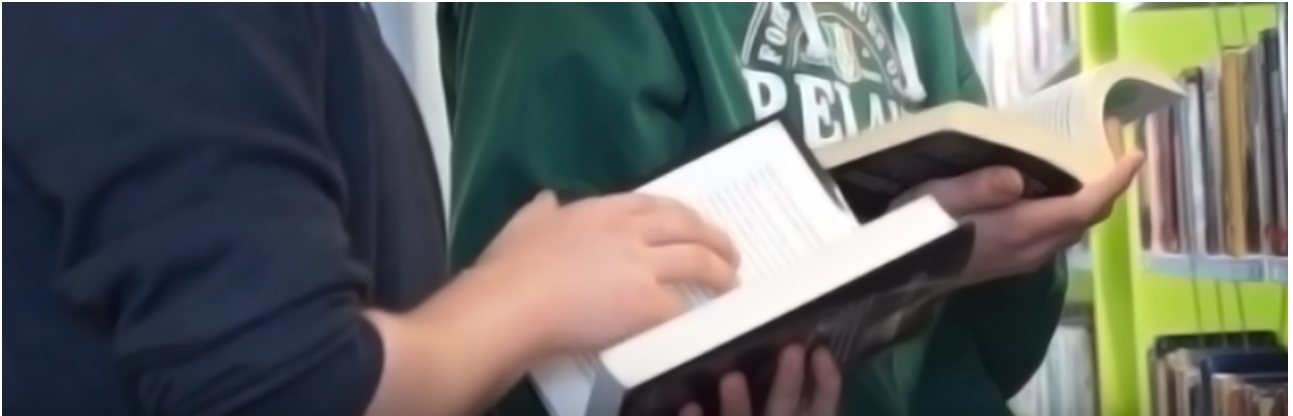
Kommunen har godt utdanna pedagoger som er motiverte til kompetanseutvikling. Det er muligheter for å utvikle allerede eksisterende nettverk i kompetanseutvikling og lærende nettverk. Det er også gode muligheter for å samarbeide med nabokommuner som er eller har vært med i språkkommunesatsinga, og deltakelsen i denne satsinga er ment å skulle føre til utarbeidelsen av en helhetlig plan for språk, lesing og skriving.

Kommunen har et bibliotek som er samlokalisert med grunnskolen. Biblioteket har en kompetent og engasjert bibliotekar, som arrangerer treff og aktiviteter i biblioteket, slik som møte med forfattere, lesestunder med mer. Biblioteket er allerede inne som en aktiv samarbeidspartner i forhold til kommunens språkarbeid, og jobber aktivt med å stimulere til leselyst og litterært engasjement.

Utfordringer

Det mangler en helhetlig plan for språkarbeid i kommunen, og det systematiske arbeidet med sammenhenger mellom barnehage og skole må styrkes. Vi har et behov for økt kompetanse innen den første leseopplæringa og den første skriveopplæringa, og lesing og skriving som grunnleggende ferdigheter i alle fag. Nesna er en liten kommune som i mange år har hatt mottaksvirksomhet, bosetting og arbeidsinnvandring, og en stor andel flerspråklige barn og elever. Det er også barn og elever i sårbare livssituasjoner i barnehagene og på skolen. Skolen har en høy andel spesialundervisning og enkeltvedtak rundt barn med språklige utfordringer, det er en høy andel flerspråklige barn i både barnehage og skole, og kompetansen på opplæring av minoritetsspråklige barn og barn i sårbare livssituasjoner er varierende. Skolen har potensiale på det å utvikle lærende møter og det å være en lærende organisasjon. Det er varierende kompetanse på språkopplæring av elever med andre morsmål enn norsk. Nesna scorer under fylkes- og landsgjennomsnitt på nasjonale prøver, og da spesielt på femte trinn, og gutter scorer lavere enn jenter. Det er også rom for økt kompetanse på ivaretagelse av høyt presterende barn og elever, og det trengs en plan for å støtte disse. Nesna har små forhold, og mangler nettverk sammen med andre kommuner. Det foreligger ingen helhetlig plan for begynneropplæringa i skolen. Barnehagene og skolen er enige i at de kan bli bedre på å stimulere og styrke barns kommunikasjonsevner, og arbeide for en god progresjon.

3. Formål

"Alle barn og unges språkferdigheter skal styrkes"

Nesna kommune skal ha en språkstrategi for å imøtekomme utfordringer i forhold til språkopplæring blant skoleelever og barnehagebarn i kommunen. Gode språklige ferdigheter er avgjørende for lek, læring, lesing og skriving, og for den enkeltes muligheter til utvikling. Derfor vil vi styrke ansatte i barnehager og skole sin kompetanse innen språk, lesing og skriving, styrke språkmiljøet i barnehager og skole, og utvikle en strategi for sammenheng mellom barnehagenes og skolens språkarbeid, samt en sammenheng mellom språkarbeidet på de ulike skoletrinnene.

4. Overordna mål

Overordna

Prosjektets overordna mål er å utvikle barn og unges språklige ferdigheter i Nesna kommune, slik at alle barn og unge får like muligheter til livslang læring og livsmestring. Dette skal gjøres gjennom å utvikle kompetansen innafor språk, lesing og skriving blant ansatte i skole og barnehage, og utarbeide systemer for helhetlig språkarbeid.

- Barnehagene og skolen i Nesna kommune skal ha et bevisst pedagogisk språkmiljø som er i stadig utvikling.
- Læringsløpet i kommunen skal preges av gode pedagogiske og språklige sammenhenger.

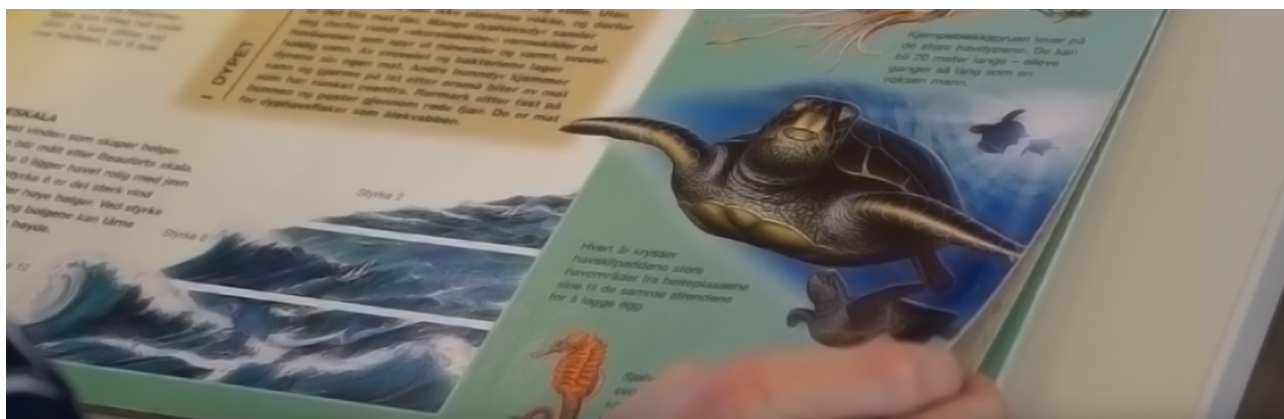
På lang sikt

Den erfaringa og kompetansen vi opparbeider oss i løpet av prosjektperioden skal bli en del av kommunens helhetlige tenking. Det skal gi alle barn som vokser opp i Nesna kommune ei likeverdig og god språkopplæring. Det skal utarbeides en helhetlig plan for arbeidet med å støtte alle barn og unge i lesing og skriving, for at flere elever får tilpassa si skrive- og leseopplæring med god kvalitet ut fra sitt nivå, og for å sørge for mindre forskjeller mellom kjønnene. Denne planen skal bli en del av Nesna kommunes langsiktige arbeid med språk og språkkompetanse for barn og unge, som skal videreføres og videreutvikles i tråd med framtidige kartlegginger og behov.

Barn og unge i Nesna kommune skal daglig delta i språkstimulerende miljøer og aktiviteter der de voksne er gode språkmodeller og leder gode læringsprosesser.

- Alle som jobber i barnehage og skole skal være gode språkarbeidere.
- Elever er funksjonelle lesere og skrivere etter 10 års skolegang.
- Språkarbeid i barnehage og skole skal være et universelt tiltak for å gi alle barn god språkkompetanse for å skape likeverd, redusere forskjeller, og øke livsmestring.
- Vi vil at ungdommene i Nesna kommune skal fullføre videregående skole slik at de kan bli aktive deltakere innafor videre utdanning, arbeids- og samfunnsliv.

5. Målgrupper

Arbeidet med *Språkkommune Nesna* retter seg mot alle barn og unge i kommunen. Vi har funnet tre grupper vi ønsker å rette særskilt innsats ovenfor. Disse gruppene er *Barn og elever med andre morsmål*, *Barn og elever med språklige utfordringer*, og *Barn og elever med stort læringspotensial*. Ansatte i skole og barnehager er ikke satt opp som egen målgruppe, men ei utvikling av de ansattes kompetanse innafor de valgte målgruppene vil være avgjørende for å imøtekomme behovene og utfordringene hos disse gruppene, såvel som hos øvrige barn og elever.

Barn og elever med andre morsmål

Nesna har en stor andel barnehagebarn og skoleelever i både grunnskolen og videregående skole med andre morsmål enn norsk. Disse utgjør ei mangfoldig gruppe som kommer med et variert spekter av erfaringer, kunnskaper, evner og forutsetninger. Opplæringslovas § 2-8 sier: "Elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk har rett til særskild norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følge den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar."

Grappa av minoritetsspråklige barn og elever er funnet å utgjøre ei risikogruppe for å utvikle vansker med lesing, skriving og læring i skolen, selv om de gjerne har mestra hverdagsspråket godt og snakker norsk med morsmålslik uttale. Ofte vil disse barna og elevene ha et mindre ordforråd på opplæringspråket enn sine majoritetsspråklige jevnaldrende. Dette vil på sikt kunne medføre begrensninger i leseforståelsen, som igjen kan bidra til både sviktende motivasjon og frafall i videregående opplæring.

Barn og elever med språklige utfordringer

Nesna kommune har en stor andel elever med spesialundervisning, og ønsker kompetanseutvikling i forhold til språkarbeid, både innen lesing og skriving. Muntlige ferdigheter, lesing og skriving er ferdigheter som skal utvikles i alle fag. Utfordringer med språk og tale er et av de vanligste problemområdene hos barn i førskolealder. Spesifikke språkvansker omfatter barn som ikke tilegner seg språk som forventet til tross for ei ellers vanlig utvikling. Lese- og skrivevansker er en samlebetegnelse for vansker med skriftspråklige ferdigheter. I tillegg til å være relatert til de tekniske

sidene, kan disse vanskene komme til uttrykk som vansker med forståelsespektet ved lesing, eller kommunikasjonspektet ved skriving. Tiltak som settes inn i forhold til disse barna tidlig i læringsløpet har best effekt. Slik tidlig innsats forutsetter pedagogisk kompetanse, og gode rutiner for jevnlig observasjon og kartlegging. Barn og elever med lese- og skrivevansker får ofte mindre leseerfaring enn jevnaldrende. Disse trenger ei helhetlig tilpassa opplæring for at vanskene ikke skal gå på bekostning av læringsutbyttet.

Nasjonale prøver viser markert at guttene scorer lavere enn jentene på lesing. Gutter ser ut til å ha ei noe langsommere språkutvikling i tidligere alder enn jenter. Det er også flere gutter enn jenter som har språk-, lese- og skrivevansker. Det ser ut til at forskjellene i språkferdigheter fra skolealder kommer av sosiokulturelle faktorer i langt større grad enn av biologiske faktorer, og at motivasjon og mestringsopplevelse er vesentlige faktorer for å jevne ut kjønnsforskjeller i språkutviklinga. Bakgrunnen for ulikhetene i gutters og jenters språkutvikling er kompleks og mangefasettert, og kompetanse og bevissthet om holdninger, verdier og strategier rundt kjønnsforskjeller innen språkutvikling og utjevninga av disse vil være viktig for å bidra til at kjønne presterer jevngodt på både lesing, skriving og generelle språkferdigheter.

Barn og elever med stort læringspotensial

Nesna kommune har ingen plan for oppfølging av barn med stort læringspotensial. Denne gruppa utgjør 10–15% av elevene i skolen. Opplæringslovas § 1-3 sier at "Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen, praksisbrevkandidaten og lære kandidaten." Tilpassa opplæring er ikke forbeholdt elver som strever i skolen; alle barnehagebarn og skoleelever har krav på støtte i si læring. Dette gjelder også barn og elever som kan, vil og forstår mye, eller som lærer raskt. Elever med stort læringspotensial utgjør ikke ei ensarta gruppe, og det er store forskjeller mellom disse elevene, og hvordan deres læringspotensial kommer til uttrykk. Grovt sett ser vi to ulike profiler: Høyt presterende elever, og elever med stort, men uforløst læringspotensial. Høyt presterende elever presterer jevnt høyt, og er ofte selvregulerte og motiverte. Disse elevenes evner kommer til syne gjennom resultater og karakterer. Skolen er likevel ofte ikke tilpassa denne gruppas behov for utfordringer. Elever med uforløst potensial vil ofte yte under evne, og kan således være mer utfordrende å identifisere, og dermed å tilrettelegge for. Undervisning tilpassa elever med uforløst læringspotensial treffer oftere også høyt presterende elever, mens det motsatte sjelden er tilfellet. Elever med uforløst læringspotensial kan ofte være ukonsentrerte og oppleves forstyrrende dersom undervisninga ikke stimulerer dem. Mangelfull stimulering kan lede til skolevegring, tap av motivasjon, adferdsproblemer, underytelse og frafall. Motivasjonen hos barn og elever med høyt, men uforløst læringspotensial viser seg å være mer sårbar enn hos flertallet – like sårbar som hos elever som strever med å lære.

6. Innsatsområder og resultatmål

For å gi alle barn og elever i Nesna kommune best mulige forutsetninger for et godt utbytte gjennom hele læringsløpet, er det, med utgangspunkt i de overordna målene og målgruppene, valgt ut innsatsområder med tilhørende resultatmål. Områdene er tidvis omfattende, og det vil kreve tid å utarbeide og implementere tiltak, spesielt med tanke på kompetanseutvikling.

Innsatsområde	Resultatmål
Systematisk arbeid gjennom hele læringsløpet Utgangspunkt i alle målgrupper	• Det foreligger en helhetlig og likelydende plan for språkutvikling på tvers av barnehagenes årsplaner. • Det foreligger en helhetlig plan for språkutvikling gjennom hele grunnskoleløpet, som henger sammen med barnehagenes planer, og som er knytta opp mot det språklige arbeidet i videregående skole. • Lærere i barnehager, grunnskole og videregående skole er kjent med hverandres metoder, og virksomhetslederne har kartlagt de ansattes kompetanse med sikte på å ta denne aktivt i bruk, for å lage en jevn og fin stigning, i tråd med gjeldende planverk. • Personalet i barnehager og skoler har innsikt i hverandres kulturer, arbeidsmåter, og styringsdokumenter. • Personalet i skoler og barnehager er kjent med nettressursene i <i>Språkløyper</i>, og beskriver selv at deres egen kompetanse har hatt ei utvikling. • Det er utvikla en helhetlig plan for sammenhenger og et jevnt løp i barn og unges språkopplæring, med fokus på hvordan vi forbereder barn både i forhold til språk, overganger og nye sammenhenger.

Språklig likeverd Utgangspunkt i <i>Barn og elever med språklige utfordringer</i> og <i>Barn og elever med stort læringspotensial</i>	• Personalet beskriver at forskjeller mellom kjønnene er redusert, og at barn og elever inviteres til ulike typer samtaler der de får uttrykke seg rundt temaer som engasjerer dem. • Virksomhetene erfarer at barn som har behov for det, herunder elever med høyt fravær, raskt får den oppfølginga de trenger. Personalet rapporterer at de opplever at de lykkes med den jobben de gjør. • Personalet rapporterer at barn og elever med høyt læringspotensial oppdages og gis tilrettelagte utfordringer og støtte.
Støtte til flerspråklige Utgangspunkt i <i>Barn og elever med andre morsmål</i>	• Personalet rapporterer at deres kompetanse innen flerspråklighet og flerspråklige barn og elevers utfordringer og behov, er videreutvikla. • Barn og elever med andre morsmål møtes av lærere med kompetanse om deres behov og utfordringer. • Barn og elever med andre morsmål møtes med tilstrekkelige ressurser for å imøtekomme deres behov.

Ei forutsetning for god implementering vil være lokal tilpassing hos de ulike barnehagene og skoletrinnene, med sikte på god forankring hos personalet. Det arbeides for at resultatmålene skal nås i løpet av våren 2021. Det utarbeides kjennetegn på god praksis for innsatsområdene og resultatmålene med tilhørende tiltak. Disse utgjør en viktig del av tiltaksplanen (se *Vedlegg 1: Tiltaksplan*). Et viktig poeng i arbeidet med sammenhenger og overganger, for å jobbe for en rød tråd gjennom læringsløpet, er at de ulike trinnene er kjent med hverandre og hverandres arbeidsmetoder og erfaringer. Det skal settes ned overgangsgrupper som lager strategier som skal følges, bestående av pedagoger på de to trinnene involvert i hver overgang. Disse skal da i fellesskap utarbeide beskrivelser av hva de mener er viktig å samarbeide om i forhold til den enkelte sammenhengen. De samme overgangsgruppene utarbeider kjennetegn på god praksis i forhold til sine aktuelle sammenhenger. Målet er at disse overgangsgruppene utarbeider sine samarbeidsstrategier i løpet av våren 2021. Dette arbeidet går inn i tiltaksplanen.

7. Organisering

Språkkommune Nesna er et omfattende prosjekt med flere sentrale aktører. Det er utarbeida ei avklaring av prosjektets organisering rundt de ulike aktørenes roller og hva disse innebærer.

Rolle	Rollebeskrivelse
Prosjekteier Rådgiver oppvekst og kultur: Tore Løkkås	Eier prosjektet. Har det overordna ansvaret. Sørger for forankring av arbeidet hos politisk ledelse. Lager stillingsbeskrivelser for ressurspersoner som skal støtte utviklingsarbeidet. Mobiliserer og motiverer styrere og skoleledere til å lede utviklingsarbeidet i egne barnehager og skoler. Leder og organiserer nettverk.
Prosjektleder Styringsgruppa: Joakim Einmo, rektor, Nesna skole Magnus Orheim, inspektør, Nesna skole Hilde Herseth, styrer, Nesna barnehage Kristin Svaleng, styrer, Rabben barnehage Emmelin Lyngås, styrer, Rabben barnehage Veronika Fagervik, styrer, Rødstua barnehage Jelena Djordjevic, styrer, Tomma barnehage Tore Løkkås, rådgiver oppvekst og kultur, Nesna kommune	Styringsgruppa leder prosjektet i tråd med gjeldende føringer fra Utdanningsdirektoratet, Lesesenteret og Skrivesenteret, og tar de fleste avgjørelser. Planlegger, koordinerer og iverksetter konkrete utviklingstiltak med bakgrunn i strategien. Samarbeider med Lesesenteret og/eller Skrivesenteret for å koordinere støtta fra sentrene ut fra kartlagte behov og innsatsområder. Ser pågående og nye satsinger i sammenheng med språk, lesing og skriving. Leverer/rapporterer i henhold til frister. Delegerer arbeid til prosjektsekretær og prosjektkoordinator.

Prosjektsekretær Jarle Skaug	Midlertidig ressursperson som utarbeide strategisk plan på oppdrag fra prosjekteier og prosjektleder. Kaller inn til møter og skriver referater. Gis eventuelt tilleggsoppgaver av prosjekteier og prosjektleder.
Prosjektkoordinator Jarle Skaug	Er prosjektets ressursperson etter at strategisk plan er ferdig og prosjektet er igangsatt. Gis oppgaver av prosjekteier og prosjektleder. Kaller inn til møter i styringsgruppa. Skriver referater. Erstatter prosjektsekretær.
Virksomhetsledere Rektor og styrere i barnehagene: Joakim Einmo, rektor, Nesna skole Hilde Herseth, styrer, Nesna barnehage Kristin Svaleng, styrer, Rabben barnehage Emmelin Lyngås, styrer, Rabben barnehage Veronika Fagervik, styrer, Rødstua barnehage Jelena Djordjevic, styrer, Tomma barnehage	Sørger for at det settes av tilstrekkelig med tid og ressurser til å forankre og gjennomføre arbeidet. Etablerer, leder og drifter lokale lærende nettverk. Mobiliserer lærere og andre ansatte i skole og barnehager til deltakelse i lærende nettverk. Systematiserer og deler erfaringer og kunnskap som opparbeides underveis i egen organisasjon.
Ressursgruppe Pedagogiske ledere i barnehagene Trinnledere på grunnskolen Bibliotekar Spesialpedagoger Rektor ved KVN	Driver prosjektet, forankrer det i personalgruppa, og kommer med innspill i forhold til planleggingsarbeidet, målgrupper, innsatsområder og resultatmål. Utfører praktisk implementering av planen og arbeider med språksatsinga.
Barnehagene De ansatte	Kjenner og forplikter seg til innholdet i kommunens lokale språkkommunestrategi. Deltar og bistår med erfaringer og kunnskap på aktuelle fagmøter og nettverk. Støtter og bistår barnehagenes styrere i utviklingsarbeid på egen enhet knytta til språkkommunetiltaket. Bidrar med informasjon knytta til sluttrapportering av språkkommunetiltaket. Systematiserer og deler erfaringer og kunnskap som opparbeides underveis i egen organisasjon.

Nesna skole De ansatte	Kjenner og forplikter seg til innholdet i kommunens lokale språkkommunestrategi. Deltar og bistår med erfaringer og kunnskap på aktuelle fagmøter og nettverk. Støtter og bistår skolens rektor i utviklingsarbeid på egen enhet knytta til språkkommunetiltaket. Bidrar med informasjon knytta til sluttrapportering av språkkommunetiltaket. Systematiserer og deler erfaringer og kunnskap som opparbeides underveis i egen organisasjon.
KVN – Kristen videregående skole Nordland De ansatte	Kjenner til innholdet i kommunens lokale språkkommunestrategi. Deltar og bistår med erfaringer og kunnskap på aktuelle fagmøter og nettverk. Støtter og bistår skolens rektor i utviklingsarbeid på egen enhet knytta til språkkommunetiltaket. Bidrar med informasjon knytta til sluttrapportering av språkkommunetiltaket. Systematiserer og deler erfaringer og kunnskap som opparbeides underveis i egen organisasjon.

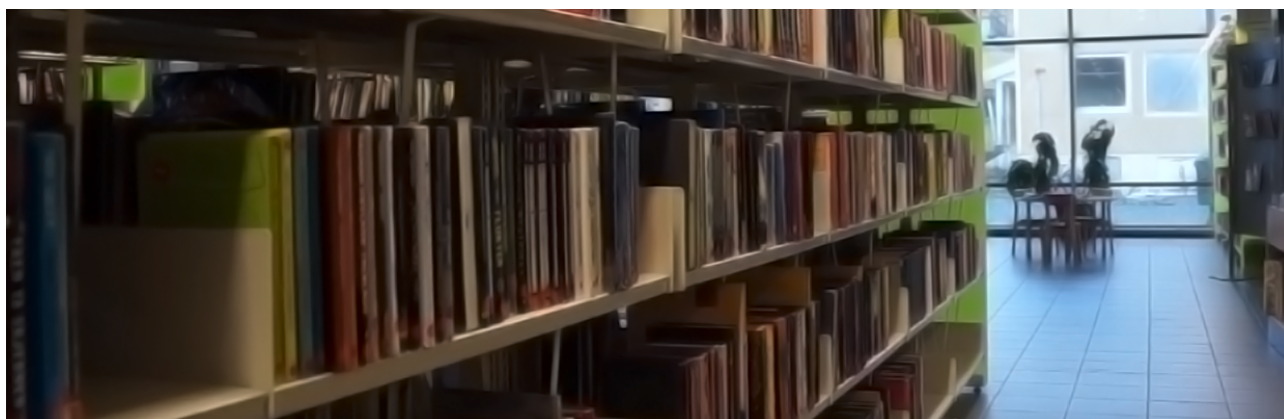
Møteplasser og læringsarenaer

Hvem	Arena og hyppighet
Prosjektleder og -koordinator	Styringsgruppa og prosjektkoordinator møtes jevnlig. I disse møtene forankres strategien på ledernivå. Forankringa bidrar til at lederne motiverer egne ansatte og at de setter av tid til å gjennomføre lokal strategi på egen enhet.
Virksomhetsledere	Virksomhetsledere inngår i prosjektledergruppa, og møtes der.
Barnehagene	Lærende møter i enhetene er arena for gjennomføring av <i>Språkløyper</i> (barnehagebasert kompetanseutvikling).
Nesna skole	Lærende møter i enhetene er arena for gjennomføring av <i>Språkløyper</i> (skolebasert kompetanseutvikling).

Politisk forankring

Planen er forankra på politisk nivå i kommunen.

8. Medspillere

For å lykkes med strategiarbeidet vil Nesna kommune samarbeide med flere aktører utover de aktuelle virksomhetene. Noen av disse er aktive samarbeidspartnere som er aktivt engasjert i prosjektet, mens andre er potensielle samarbeidspartnere som inviteres til samarbeid ved behov.

Medspiller	Rolle og funksjon
Skrivesenteret	Dialogpartner. Støtte og veilede i utviklingsarbeidet. Stimulere til arbeid med språkløypene. Hjelp til med å finne pakker, økter og arbeidsmåter som det vil være relevant å jobbe med for å få kompetanse innenfor de ulike fokusområdene.
Nesna bibliotek	Stimulere til lesing og boklån. Stimulere de ansatte til kompetanseutvikling, og skaffe relevant litteratur. Leseformidling på alle nivåer (inkludert foreldre) og tilgang til skolebiblioteket (nye bøker) er noen av grunnpilarene, og biblioteket får derfor en sentral rolle i den strategiske planen. Skolebiblioteket må settes i kontekst med barnehagenes og skolens arbeid, og arbeider med at de tre partene utfyller hverandre. Lesing av fritt valgt litteratur er veldig viktig. Biblioteket bidrar til å bygge opp en kultur for å skape leseglede. Vurdere mulighetene for utvikling av en kommunal leseplan. Skolebiblioteket arbeider med prosjektet <i>Skolebibliotek og leseglede på Nesna</i> , der samarbeidet med språkkommunesatsinga er et sentralt punkt. I prosjektet inngår en fornyet samarbeidsavtale med skolen, og videreutvikling av lærernes kompetanse innen bruk av skolebiblioteket, både i forhold til undervisning og generell leselyst. Skolebiblioteket skal gis en større og mer sentral rolle i faglig anskaffelse av kunnskap og informasjon, samt for utviklinga av elevenes generelle leseglede, motivasjon og involvering.

SKOLE- BIBLIOTEK

10 nøkler til leseglede

1. SLIPP ALT OG LES
2. FINN RETT BOK TIL RETT TID
3. TILBY NY OG AKTUELL LITTERATUR
4. BAD I BØKER
5. FRIST OG SMITT MED LITTERATURFORMIDLING
6. VIS INTERESSE OG GI OPPMERKSOMHET
7. LES SELV
8. VÆR RAUS OG POSITIV
9. SKAFF DEG SAMARBEIDSPARTNERE
10. HA ET EKSTRA FOKUS PÅ GUTTENE

Kilde: Skolebiblioteket. Læring og leseglede i grunnskolen. Line H. Hjelup. 2018.

LESING

Lesing er en grunnleggende ferdighet i alle fag. Å lese av lyst, kjenne positivitet, begjær og leseglede gir motivasjon i læringsløpet. Leseplede kommer ikke av seg selv, vi må sette av tid til å bruke lesenøkene i hverdagen.

BRUK SKOLEBIBLIOTEKET

BIBLIOTEKTIMEN Fast tid til å besøke biblioteket. Fast struktur. Planlagt av lærer.

BOKKASSER Lærer, bibliotekar eller elever velger bøker som står i klasserommet noen uker. Leses på skolen og hjemme. Spesielle tema eller leseplede. Frist, vis interesse, snakk om bøkene og slipp alt og les!

FORMIDLING Lærer, bibliotekar eller elever formidler fristende bøker for elevgruppa. En til én eller i gruppe, på biblioteket eller i klasserommet.

HØYTLESING Ha alltid ei høytlesningsbok eller lydbok klar på kateteret!

SKOLE- BIBLIOTEK

Medspiller	Rolle og funksjon
PPT	Kjenne og forplikte seg til innholdet i kommunens lokale språkkommunestrategi. Støtte og bistå i språkkommunetiltaket. Delta og bistå med erfaringer og kunnskap på aktuelle fagmøter og nettverk. Støtte og bistå egen enhet i systemretta arbeid knytta til språkkommunetiltaket. Bidra med informasjon knytta til sluttrapportering av språkkommunetiltaket.
Andre språkkommuner	Erfaringsutveksling.
Helsesykepleiertjenesten for barnehagebarn	Innspill til rutine for sammenhenger mellom ulike nivåer av læringsløpet. Samarbeid med psykisk helsetjeneste. Samarbeid om kunnskapstilegnelse rundt temaet gutter, samt kjønn, kjønns mangfold og ulike identiteter og uttrykk. Samarbeid rundt kartlegging av språkutvikling.

Medspiller	Rolle og funksjon
Skolehelsetjenesten	Innspill til rutine for sammenhenger mellom ulike nivåer av læringsløpet. Samarbeid med psykisk helsetjeneste. Samarbeid om kunnskapstilegnelse rundt temaet gutter, samt kjønn, kjønnsmangfold og ulike identiteter og uttrykk
Psykisk helse for barn og unge	Veiledning og felles drøfting, spesielt rundt utarbeidelse av strategier rundt barn og elever med økt risiko for sårbarhet. Samarbeid med skolehelsetjeneste og helsesykepleiertjeneste for barnehagebarn. Samarbeid om kunnskapstilegnelse rundt temaet gutter, samt kjønn, kjønnsmangfold og ulike identiteter og uttrykk.
Voksenopplæringa	Samarbeid med videregående skole, med fokus på overganger og sammenhenger, og støtte til flerspråklige elever. Fra høsten 2020 har voksenopplæringa flytta inn i Nesna skole.
SFO	Samarbeid med Nesna barnehage og grunnskolen. Per høst 2019 er SFO og Nesna barnehage samlokalisert med felles bemanning. Samarbeid med SFO skal støtte de eldste barnehagebarnas trygghet rundt skolestart og gjøre dem kjent med framtidige medelever. Samvær med skoleelever skal tilrettelegges for å virke inspirerende og motivere barnehagebarn for blant annet skriveaktiviteter.
KVN	Delta i ressursgruppa og på relevante styringsgruppemøter. Felles drøfting av behov, planer og strategier.
Polarsirkelen Friluftsråd	Kompetanseutvikling og refleksjoner rundt fysisk aktivitet, praktiske læringsformer og uterommet som læringsarena.
Lærerskolen	Samarbeid rundt kompetanseutvikling, slik som kurs og foredrag. Potensielt invitere til å forske på språkarbeidet.
Foresatte	Følge opp språkarbeid hjemme. Stimulere til leseglede. Dialog med lærere og ledelse i skoler og barnehager.

9. Evaluering og læring

Innsatsen og virkninga av strategien skal følges opp gjennom evalueringer og måling av resultater. Kommunen skal evaluere sitt arbeid som språkkommune underveis i prosessen og i etterkant av perioden.

Foruten vurdering av faktabaserte og målbare resultater, skal det foretas ei halvårlig vurdering av tiltak som gjennomføres med tanke på hvordan de lærende nettverkene og de ansatte vurderer at språksatsinga fungerer. Dette skal vurderes i samarbeid mellom pedagoger, lærere, ansatte, ledere og medspillere i språkkommuneprogrammet. Vi utarbeider vurderingskriterier i barnehager og skoler, med sikte på egenvurdering for alle ansatte, for enhetsleder og eier. Det utarbeides kjennetegn for god praksis ved hvert tiltak.

Situasjonsbeskrivelsen ved inngangen av satsinga *Språkkommune Nesna* baserer seg på ståstedsanalyser gjennomført i de aktuelle virksomhetene. Regelmessige ståstedsanalyser vil gi informasjon om progresjon og endringer. Opp mot resultatmålene vil nasjonale prøver også være et viktig redskap for å vise til hvorvidt det oppnås bedre resultater, og om kjønnene scorer jevnere.

Ståstedsanalyser og evalueringer av resultater, bruk av spesialundervisning og personalets tilbakemeldinger brukes for å kartlegge hva vi lykkes med, hva som er mindre vellykka, og hvorfor, samt hva vi kan lære av og ta med oss i det videre arbeidet.

10. Rapportering

Ved prosjektets slutt skal prosjektkoordinator i samarbeid med styringsgruppa utarbeide en rapport med redegjørelse for prosjektets utforming (strategisk plan), implementering, utfordringer og effekter. Denne oversendes Utdanningsdirektoratet. Den legges også ved som et eget vedlegg til den strategiske planen, og vil virke som grunnlag for evaluering og videreutvikling av denne etter strategiperioden.

De ulike virksomhetene leverer en tilstandsrapport i november/desember 2020 og mai/juni 2021 til prosjektkoordinator.

Virksomhetene besvarer følgende spørsmål i sine tilstandsrapporter:

- Hvordan er arbeidet implementert i den enkelte virksomheten? Her inngår tid og ressurser tilegna språkarbeidet.
- Hva har fungert godt i arbeidet? Her nevnes oppnådde resultater, både av forventa måloppnåelser og andre positive virkninger av arbeidet.
- Hvilke utfordringer og hindre har vist seg gjeldende? Her beskrives hindre og utfordringer som har gjort arbeidet vanskelig og eventuelt har hindra mål- og resultatoppnåelse. Forslag til strategier og tiltak for å imøtekomme hindre og utfordringer kan med fordel nevnes.
- Hva rapporterer personalet at de ønsker mer av, mindre av eller endra? De ansattes stemmer er viktige for at språkarbeidet skal lykkes, og for at de ansatte skal ha motivasjon til arbeidet med og videreutviklinga av språkarbeidet. Andre innspill fra de ansatte bør tas med her.

Rapportene samordnes av prosjektkoordinator. Prosjekteier videreformidler disse til politisk nivå. Kommunestyret oppfordres til å komme med tilbakemeldinger. Rapportene og tilbakemeldingene danner utgangspunkt for styringsgruppas videre arbeid med utarbeidelsen av nye eller endra tiltak.

Prosjekteier rapporterer til Utdanningsdirektoratet med redegjørelse for bruk av tildelte midler.

Vedlegg 1: Tiltaksplan

Tiltaksplanen er utvikla i ressursgruppa, der deltakerne gikk sammen i grupper og drøfta tiltak opp mot innsatsområdene og resultatmålene.

Tiltak 1: Plan for språkutvikling i barnehagenes årsplaner			
Ansvar:	Medspillere:	Tidsramme:	Status:
Styrere i barnehagene	Pedagoger i barnehagene Biblioteket	Fram til september 2020	
Beskrivelse: • Det foreligger en helhetlig og likelydende plan for språkutvikling på tvers av barnehagenes årsplaner. Hver barnehage har mulighet til å tilpasse formuleringene til sin virksomhet. Dette inngår som en del av hver barnehages årsplan.			

Kjennetegn på god praksis:

- Barnehagene jobber sammen og har felles refleksjoner rundt denne planen.
- Årsplanene involverer planfesta bruk av biblioteket som arena for leseglede og kunnskaps- tilegnelse.
- Det sikres at dette arbeidet videreføres etter at språkkommuneprosjektperioden er over, for å skape kontinuitet i barnas språkutvikling også framover i tid.
- Årsplanene beskriver konkrete ting barna skal ha hatt erfaringer med, slik som bibliotekbesøk, det å snakke i ei gruppe, og kjennskap til tall og bokstaver. Slike erfaringer er forankra i nærmiljøet, blant annet gjennom erfaringer med turer til bestemte steder.
- Årsplanene definerer tydelige verdisyn, barnesyn og læringssyn.

Tiltak 2: Plan for språkutvikling gjennom grunnskoleløpet			
Ansvar:	Medspillere:	Tidsramme:	Status:
Rektor ved Nesna skole	Trinnledere Lærere Biblioteket KVN Voksenopplæringa	Fram til oktober 2020	
Beskrivelse: • Planen for språkutvikling gjennom grunnskoleløpet henger sammen med formuleringene i barnehagenes årsplaner. • Planen har en god sammenheng med LK20.			

Kjennetegn på god praksis:

- Planen kan med fordel også knyttes opp mot det språklige arbeidet i videregående skole.
- Planen er ikke en separat plan, men inngår som en del av det øvrige planarbeidet i skolen.
- Planen involverer planfesta bruk av biblioteket som arena for leseglede og kunnskapstil-egnelse, og arbeidet henger sammen med prosjektet *Skolebibliotek og leseglede på Nesna*.
- Det sikres at dette arbeidet videreføres etter at språkkommuneprosjektperioden er over, for å skape kontinuitet i barnas språkutvikling også framover i tid.
- Planen definerer tydelige verdisyn, barnesyn og læringssyn.

Tiltak 3: Refleksjonsgrupper mellom trinnene i oppvekstløpet			
Ansvar:	Medspillere:	Tidsramme:	Status:
Rektor ved Nesna skole Styrere i barnehagene Styringsgruppa	Lærere i barnehager og skole	Mars 2020 – juni 2021	
Beskrivelse: • Det etableres felles refleksjonsgrupper på tvers av trinnene i barnehagene og skolen, for å få til flere møtepunkter der en besøker hverandre og snakker sammen, utveksler erfaringer og blir kjent med hverandres arbeidsmåter, kulturer og utviklingsarbeid, samt utveksler inspirasjon, læring, motivasjon og arbeidsglede. Gruppene nedsettes med ansatte fra nærliggende trinn. Refleksjonsgruppa mellom barnehage og småtrinnet i skolen består av én pedagog fra hver barnehage, og to – tre lærere fra småtrinnet.			

Kjennetegn på god praksis:

- Styringsgruppa ordner med møteplasser, tid og rom.
- Hver gruppe gis fire samlinger i løpet av skoleåret 20/21. Alle deltakere har egne faginnlegg på samlingene.
- Det er en god informasjonsflyt mellom virksomhetene rundt arbeidsmåter, erfaringer og strategier.
- Det foreligger planer for at barnehagene og hvert trinn i skolen skal kjenne hverandres arbeid, med sikte på at hver trinn kan bygge progressivt på hva barna har erfart i løpet av de foregående trinnene.

Tiltak 4: Ny plan for sammenheng mellom barnehage og skole			
Ansvar:	Medspillere:	Tidsramme:	Status:
Styrere i barnehagene Rektor ved Nesna skole	Lærere i barnehagene og småtrinnet på skolen Spesialpedagog i barnehage	Fram til 31. desember 2020	
Beskrivelse: Ny plan for sammenheng mellom barnehage og skole bygger på den eksisterende planen for overgang fra barnehage til skole. Den nye planen skal utvides med fokus på språkutvikling. Det nedsettes ei gruppe bestående av lærere i barnehagene og småtrinnet på skolen, samt spesialpedagog i barnehagene til arbeidet.			

Kjennetegn på god praksis:

- Gruppa som nedsettes for å utvikle den nye planen frikjøpes halvdager i løpet av året, og bruker språkløypepakker aktivt i arbeidet.

Tiltak 5: Plan for sosial handlingskompetanse i skolen			
Ansvar:	Medspillere:	Tidsramme:	Status:
Rektor ved Nesna skole	Lærere Biblioteket Styrere i barnehagene	Fram til august 2020	
Beskrivelse: En plan for sosial handlingskompetanse med fokus på innsatsområdet <i>Språklig likeverd</i> foreligger på skolen og i barnehagene.			

Kjennetegn på god praksis:

- Planen er ikke en separat plan, men inngår som en del av det øvrige planarbeidet.
- Biblioteket er involvert i anskaffelse av fag- og skjønnlitteratur med fokus på likeverd.
- Planen for barnehagene omfatter sosiale ferdigheter barna bør ha før de kommer til skolen.
- Det foreligger felles planleggingsdager og møter for skolen og barnehagene rundt felles temaer, der det også utveksles erfaringer mellom skolen og barnehagene, med fokus på hva de ulike barnegruppene har fått med seg når de kommer til skolen, og eventuelt hva som kunne ha vært jobba mer med før skolestart.
- Arbeidet med sosial handlingskompetanse i skolen har tett tilknytning til prosjektet *Inkluderende barnehage- og skolemiljø* som Nesna kommune deltar i fra høsten 2020.

Tiltak 6: Kurs og kompetanseutvikling om flerspråklighet			
Ansvar:	Medspillere:	Tidsramme:	Status:
Styringsgruppa Rektor ved Nesna skole Styrere i barnehagene	Lærere i barnehagene og skolen Eksterne kursholdere Biblioteket KVN	Februar 2020 – juni 2021 Kurs med Irmelin Kjelaas, 10. eller 11. mai 2021 Språkløyper før mai 2021	
Beskrivelse: Kurs om flerspråklighet med kursholder Irmelin Kjelaas i mai 2021. Alle ansatte i skolen bør ha blitt kjent med språkløypepakker rundt flerspråklighet (for eksempel <i>Brobyggerne</i>) og det å ta imot nye minoritetsspråklige før kurset. Ansatte er også gitt tilgang til faglitteratur rundt flerspråklighet.			

Kjennetegn på god praksis:

- Språkløypepakker er gjennomgått, og det er gjennomført refleksjons- og evalueringstreff til etterbehandling av pakkene.

Tiltak 7: Kurs om barn med høyt læringspotensial			
Ansvar:	Medspillere:	Tidsramme:	Status:
Styringsgruppa Rektor ved Nesna skole Styrere i barnehagene	Lærere i barnehagene og skolen Eksterne kursholdere	Februar 2020 – desember 2020 Kurs i 2020	
Beskrivelse: Kurs om elever med høyt læringspotensial med kursholder Jørgen Smedsrud. Selv om det snakkes om elever er dette også aktuelt for barnehagene.			

Kjennetegn på god praksis:

- Ansatte fra skolen og alle barnehagene deltar på kurset.

Tiltak 8: Samarbeidsavtaler med biblioteket			
Ansvar:	Medspillere:	Tidsramme:	Status:
Styrere i barnehagene Rektor ved Nesna skole	Biblioteket Lærere i barnehagene og skolen	Fram til september 2020	
Beskrivelse: Alle barnehagene og grunnskolen har egne samarbeidsavtaler med biblioteket.			

Kjennetegn på god praksis:

- Disse avtalene går på samarbeid om ulike temaer rundt språklig bevissthet, språklig likeverd, flerspråklighet, og anskaffelse av faglitteratur.
- De omhandler også fast bruk av biblioteket som arena for kunnskapstilegnelse og leseglede, deriblant høytlesingsstunder og forfattertreff.
- Samarbeidet mellom barnehagene, skolen og biblioteket er med på å knytte sammen prosjektene *Språkkommune Nesna* og *Skolebibliotek og leseglede på Nesna*.

Resultatmål og tilsvarende tiltak

Det foreligger en helhetlig og likelydende plan for språkutvikling på tvers av barnehagenes årsplaner.	Tiltak 1
Det foreligger en helhetlig plan for språkutvikling gjennom hele grunnskoleløpet, som henger sammen med barnehagenes planer, og som er knytta opp mot det språklige arbeidet i videregående skole.	Tiltak 2
Lærere i barnehager, grunnskole og videregående skole er kjent med hverandres metoder, og virksomhetslederne har kartlagt de ansattes kompetanse med sikte på å ta denne aktivt i bruk, for å lage en jevn og fin stigning, i tråd med gjeldende planverk.	Tiltak 3
Personalet i barnehager og skoler har innsikt i hverandres kulturer, arbeidsmåter, og styringsdokumenter.	Tiltak 3
Personalet i skoler og barnehager er kjent med nettressursene i Språkløyper, og beskriver selv at deres egen kompetanse har hatt ei utvikling.	Tiltak 3, 4, 6
Det er utvikla en helhetlig plan for sammenhenger og et jevnt løp i barn og unges språkopplæring, med fokus på hvordan vi forbereder barn både i forhold til språk, overganger og nye sammenhenger.	Tiltak 4
Personalet beskriver at forskjeller mellom kjønnene er redusert, og at barn og elever inviteres til ulike typer samtaler der de får uttrykke seg rundt temaer som engasjerer dem.	Tiltak 5, 8
Virksomhetene erfarer at barn som har behov for det, herunder elever med høyt fravær, raskt får den oppfølginga de trenger. Personalet rapporterer at de opplever at de lykkes med den jobben de gjør.	Tiltak 5, 6, 7
Personalet rapporterer at barn og elever med høyt læringspotensial oppdages og gis tilrettelagte utfordringer og støtte.	Tiltak 7
Personalet rapporterer at deres kompetanse innen flerspråklighet og flerspråklige barn og elevers utfordringer og behov, er videreutvikla.	Tiltak 6
Barn og elever med andre morsmål møtes av lærere med kompetanse om deres behov og utfordringer.	Tiltak 6
Barn og elever med andre morsmål møtes med tilstrekkelige ressurser for å imøtekomme deres behov.	Ingen tiltak

Sammenhenger og overganger

	Barnehage	Småskole	Mellomtrinn	Ungdomstrinn	Videregående
Oppstartstaler	Sammenheng barnehage – skole	Sammenheng småskole – mellomtrinn	Sammenheng mellomtrinn – ungdomstrinn	Sammenheng ungdomstrinn – videregående skole	Sammenheng norskopplæring – videregående skole
Foresatte inviteres til oppstartstamaler	Arbeidet med sammenhenger og overganger bygger på fem felles prinsipper. Disse er <i>samarbeid</i>, <i>metodeutvikling</i>, <i>forventningsutveksling</i>, utarbeidelsen av en <i>felles plan for sammenhenger</i> mellom barnehage og skole (tiltak 3 og 4), samt mellom trinnene på skolen (tiltak 1, 2, 3 og 5), og utarbeidelsen av <i>kriterier for kjennetegn på god praksis</i>. Dialog mellom trinnene i forhold til overganger fra ett trinn til et annet skal omfatte hvert enkelt barn og deres behov, forutsetninger og styrker, og det skal omfatte positive erfaringer med hva som fungerer godt i møtet med hvert enkelt barn og hver enkelt elev. Det skal settes av god tid til samtaler i forhold til alle overganger. Dette arbeidet vil bidra til gjennomføringen av tiltak 1, 2, 3, 4 og 5 fra tiltaksplanen. Arbeidet samordnes i tidsplan for sammenhengsarbeid.				

Resultatmål for arbeid med sammenhenger og overganger

- Det foreligger en helhetlig og likelydende plan for språkutvikling på tvers av barnehagenes årsplaner.
- Det foreligger en helhetlig plan for språkutvikling gjennom hele grunnskoleløpet, som henger sammen med barnehagenes planer, og som er knytta opp mot det språklige arbeidet i videregående skole.
- Lærere i barnehager, grunnskole og videregående skole er kjent med hverandres metoder, og virksomhetslederne har kartlagt de ansattes kompetanse med sikte på å ta denne aktivt i bruk, for å lage en jevn og fin stigning, i tråd med gjeldende planverk.
- Personalet i barnehager og skoler har innsikt i hverandres kulturer, arbeidsmåter, og styringsdokumenter.
- Personalet i skoler og barnehager er kjent med nettressursene i Språkløyper, og beskriver selv at deres egen kompetanse har hatt ei utvikling.
- Det er utvikla en helhetlig plan for sammenhenger og et jevnt løp i barn og unges språkopplæring, med fokus på hvordan vi forbereder barn både i forhold til språk, overganger og nye sammenhenger.

Tidsplan for sammenhengsarbeid

Tidsplanen for sammenhengsarbeid skal bygge på plan for språkutvikling i barnehagenes årsplaner (tiltak 1), plan for språkutvikling i grunnskoleløpet (tiltak 2), arbeidet i og referater fra refleksjonsgrupper mellom trinnene i oppvekstløpet (tiltak 3), ny plan for sammenheng mellom barnehage og skole (tiltak 4) og plan for sosial handlingskompetanse i skolen (tiltak 5).

Oppstart i barnehage

Ved oppstart i barnehagen, enten det gjelder første gang i barnehage eller overflytting fra annen barnehage, gjennomføres det oppstartsamtaler mellom barnehagen og de foresatte. Her drøftes barnets styrker, forutsetninger, interesser og andre relevante tema for barnets språkutvikling.

Kjennetegn på god praksis:

-

Sammenheng mellom barnehage og småskolen

Kjennetegn på god praksis:

- Alle som jobber med småtrinnet på skolen, og med de eldste barna i barnehagen, jobber med språkløypepakken *Overgang fra barnehage til skole*.
- Det er satt opp faste møtetidspunkt for pedagoger i barnehage og skole.
- Det jobbes aktivt med å oversette og forstå hverandres arbeid med barn og språk.
- Rammeplan for barnehage og LK20 er fast tema på møter.

Sammenheng mellom småskolen og mellomtrinnet

Kjennetegn på god praksis:

-

Sammenheng mellom mellomtrinnet og ungdomstrinnet

Kjennetegn på god praksis:

-

Sammenheng mellom ungdomstrinnet og videregående skole

Kjennetegn på god praksis:

-

Sammenheng mellom voksenopplæring og videregående skole

Kjennetegn på god praksis:

-

Vedlegg 2: Egenvurderinger

Resultat egenvurdering Nesna skole

Vår 2019 – språkrelevant uttrekk

7. Elevene utvikler muntlige ferdigheter som redskap for læring i alle fag				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	78,9%	21,1%	0,0%	
8. Elevene utvikler leseferdigheter som redskap for læring i alle fag				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	84,2%	15,8%	0,0%	
10. Elevene utvikler skriveferdigheter som redskap for læring i alle fag				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	73,7%	26,3%	0,0%	
22. Skolen utnytter handlingsrommet i lokale læreplaner for å variere opplæringen				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	47,4%	52,6%	0,0%	
24. Elevene får oppgaver tilpasset sitt nivå				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	52,6%	47,4%	0,0%	
25. Skolen vår tilrettelegger for at alle elevene opplever mestring				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	52,6%	42,1%	5,3%	
26. Skolen bruker resultater fra kartlegginger når vi planlegger nye læringsaktiviteter				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	31,6%	57,9%	10,5%	
27. Lærerne følger opp resultater fra kartlegginger og prøver i det daglige arbeidet med hver enkelt elev				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	47,4%	47,4%	5,3%	
28. Når skolen oppdager at enkeltelever har svak faglig progresjon, gis eleven raskt ekstra støtte for å komme over i et positivt læringsløp				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	15,8%	78,9%	5,3%	
45. På vår skole utvikler vi en læringskultur der elevene opplever at det er positivt å gjøre sitt beste				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	52,6%	42,1%	5,3%	
53. Skolen har et system for å følge opp elever med høyt fravær				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	26,3%	47,4%	26,3%	
56. Skolen har rutiner for gode overganger i utdanningsløpet				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	36,8%	57,9%	5,3%	
78. Skolens ledelse og medarbeidere er enige om hva som er skolens utfordringer				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	36,8%	52,6%	10,5%	
81. Skoleledelsen motiverer til utviklingsarbeid				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	47,4%	36,8%	15,8%	

skole				
90. Skolen jobber systematisk med å utvikle faglig og pedagogisk kompetanse				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	36,8%	52,6%	10,5%	
91. Skolen tar den samlede kompetansen i personalet i bruk				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	15,8%	63,2%	21,1%	
4. Lærerne vektlegger lesing som redskap for læring i alle fag				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	84,2%	10,5%	5,3%	
5. Elevene bruker ulike lesestrategier som er tilpasset lesingens formål				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	68,4%	26,3%	5,3%	
6. Elevene lærer seg å lese kritisk i alle fag				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	36,8%	57,9%	5,3%	
7. Lærerne har fokus på begrepsopplæring i alle fag				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	47,4%	47,4%	5,3%	
10. Lærerne har fokus på skriving i alle fag på det enkelte fags premisser				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	57,9%	42,1%	0,0%	
11. Elevene bruker skriving til å tilegne seg kunnskap i alle fag				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	68,4%	31,6%	0,0%	
12. Lærerne gir den enkelte elev strategier som støtter elevens skriving				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	63,2%	36,8%	0,0%	
13. Elevene bruker muntlige ferdigheter som redskap for læring i alle fag				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	78,9%	21,1%	0,0%	
14. Lærerne legger til rette for at elevene kommuniserer med og lytter til andre				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	78,9%	21,1%	0,0%	
15. Elevene får mulighet til å utvikle muntlige ferdigheter i ulike sammenhenger				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	84,2%	15,8%	0,0%	
16. Elevene får mulighet til å utvikle muntlige ferdigheter ved bruk av ulike metoder				
Ståstedsanalysen 2018/2019 - Ståstedsanalysen Nesna skole	78,9%	21,1%	0,0%	

Resultat egenvurdering Rødstua barnehage

Grønn – Praksis er tilfredsstillende
 Gul – Praksis bør bli bedre
 Rød – Praksis må endres
 Vet ikke

Kommunikasjon og språk – vår 2019

	Grønn	Gul	Rød	Vet ikke
1. I vår barnehage sørger vi for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel	X	○	○	○
2. I vår barnehage anerkjenner og verdsetter vi barnas ulike språk og kommunikasjonsuttrykk	○	X	○	○
3. I vår barnehage er vi bevisste på våre roller som språklige forbilder	X	○	○	○
4. Personalet i vår barnehage stimulerer barns verbale og nonverbale kommunikasjon og legger til rette for at alle barn involveres i samspill og samtaler	○	X	○	○
5. Personalet i vår barnehage bidrar til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen	X	○	○	○
6. Personalet i vår barnehage bidrar med å støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål	○	○	○	X
7. I vår barnehage møter barna ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster	○	○	○	X
8. Vi bidrar til at barna leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling	○	X	○	○
9. Vi inviterer barna til utforskning av både muntlig språk og skriftspråk	X	○	○	○
10. Personalet i vår barnehage bidrar til at barna uttrykker følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter	X	○	○	○
11. Personalet i vår barnehage bidrar til at barna bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter	X	○	○	○
12. I vår barnehage følger vi med på barnas språk og kommunikasjon	X	○	○	○
13. I vår barnehage støtter vi barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklig aktive, eller som har en sen språkutvikling	X	○	○	○
14. I vår barnehage bidrar vi til at barna får møte et mangfold av eventyr, fortellinger, rytme, lyder og ord	X	○	○	○
15. Vi bidrar til at barna videreutvikler begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd	X	○	○	○
16. I vår barnehage bidrar vi til at barna får oppleve spenning og glede ved høytlesing, fortelling, sang og samtale	X	○	○	○
17. Vi inviterer barna til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål	X	X	○	○
18. Personalet i vår barnehage oppmuntrer barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme	X	○	○	○
19. Personalet i vår barnehage inkluderer alle barna i språkstimulerende aktiviteter	○	X	○	○

Resultat egenvurdering Rabben barnehage

Grønn – Praksis er tilfredsstillende
 Gul – Praksis bør bli bedre
 Rød – Praksis må endres
 Vet ikke

Kommunikasjon og språk – vår 2019

	Grønn	Gul	Rød	Vet ikke
1. I vår barnehage sørger vi for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel	X	○	○	○
2. I vår barnehage anerkjenner og verdsetter vi barnas ulike språk og kommunikasjonsuttrykk	X	○	○	○
3. I vår barnehage er vi bevisste på våre roller som språklige forbilder	X	○	○	○
4. Personalet i vår barnehage stimulerer barns verbale og nonverbale kommunikasjon og legger til rette for at alle barn involveres i samspill og samtaler	X	○	○	○
5. Personalet i vår barnehage bidrar til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen	X	○	○	○
6. Personalet i vår barnehage bidrar med å støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål	X	○	○	○
7. I vår barnehage møter barna ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster	○	X	○	○
8. Vi bidrar til at barna leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling	X	○	○	○
9. Vi inviterer barna til utforskning av både muntlig språk og skriftspråk	X	○	○	○
10. Personalet i vår barnehage bidrar til at barna uttrykker følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter	X	○	○	○
11. Personalet i vår barnehage bidrar til at barna bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter	X	○	○	○
12. I vår barnehage følger vi med på barnas språk og kommunikasjon	X	○	○	○
13. I vår barnehage støtter vi barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklig aktive, eller som har en sen språkutvikling	X	○	○	○
14. I vår barnehage bidrar vi til at barna får møte et mangfold av eventyr, fortellinger, rytme, lyder og ord	○	X	○	○
15. Vi bidrar til at barna videreutvikler begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd	X	○	○	○
16. I vår barnehage bidrar vi til at barna får oppleve spenning og glede ved høytlesing, fortelling, sang og samtale	X	○	○	○
17. Vi inviterer barna til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål	○	X	○	○
18. Personalet i vår barnehage oppmuntrer barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme	○	X	○	○
19. Personalet i vår barnehage inkluderer alle barna i språkstimulerende aktiviteter	X	○	○	○

Resultat egenvurdering Nesna barnehage*

Grønn – Praksis er tilfredsstillende

Gul – Praksis bør bli bedre

Rød – Praksis må endres

Vet ikke

Kommunikasjon og språk – vår 2019

	Grønn	Gul	Rød	Vet ikke
1. I vår barnehage sørger vi for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel	X	○	○	○
2. I vår barnehage anerkjenner og verdsetter vi barnas ulike språk og kommunikasjonsuttrykk	X	○	○	○
3. I vår barnehage er vi bevisste på våre roller som språklige forbilder	X	○	○	○
4. Personalet i vår barnehage stimulerer barns verbale og nonverbale kommunikasjon og legger til rette for at alle barn involveres i samspill og samtaler	X	○	○	○
5. Personalet i vår barnehage bidrar til at språklig mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen	X	X	○	○
6. Personalet i vår barnehage bidrar med å støtte flerspråklige barn i å bruke sitt morsmål	○	X	○	○
7. I vår barnehage møter barna ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster	X	○	○	○
8. Vi bidrar til at barna leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling	X	○	○	○
9. Vi inviterer barna til utforskning av både muntlig språk og skriftspråk	○	X	○	○
10. Personalet i vår barnehage bidrar til at barna uttrykker følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter	X	○	○	○
11. Personalet i vår barnehage bidrar til at barna bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter	X	○	○	○
12. I vår barnehage følger vi med på barnas språk og kommunikasjon	X	○	○	○
13. I vår barnehage støtter vi barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklig aktive, eller som har en sen språkutvikling	X	○	○	○
14. I vår barnehage bidrar vi til at barna får møte et mangfold av eventyr, fortellinger, rytme, lyder og ord	X	○	○	○
15. Vi bidrar til at barna videreutvikler begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd	○	X	○	○
16. I vår barnehage bidrar vi til at barna får oppleve spenning og glede ved høytlesing, fortelling, sang og samtale	X	○	○	○
17. Vi inviterer barna til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål	○	X	○	○
18. Personalet i vår barnehage oppmuntrer barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme	X	○	○	○
19. Personalet i vår barnehage inkluderer alle barna i språkstimulerende aktiviteter	X	○	○	○

*Frem til 15. august 2020 var Tomma barnehage en del av Nesna barnehage.

Vedlegg 3: Nivåer og føringer

Nivåer

Arbeidet med språklig kompetanse i Nesna kommune deles inn i tre nivåer.

Nivå 1: Ansatte i skole og barnehager
Første nivå er de ansatte i skole og barnehager i Nesna kommune. Mål for denne gruppa er faglig kompetanseutvikling og tilgang på forskningsbasert kunnskap, samt erfaringer og erfaringsutveksling med ansatte på eget undervisningstrinn, og på tvers av trinn og mellom ansatte i skole og barnehage. Det strategiske arbeidet, og da spesielt utviklingen og gjennomføringen av tiltaksplanen skal forankres sterkt på dette nivået.
Nivå 2: Barnehagebarn og skoleelever
Andre nivå er barnehagebarn og skoleelever i kommunen. Mål for denne gruppa er økt kompetanse innen språk og kommunikasjon, lesing, skriving, samt økt motivasjon, og utjevning av sosiale, kulturelle og kjønnsmessige forskjeller.
Nivå 3: Kommunens administrative ledelse
Tredje nivå er kommunens administrative ledelse innen oppvekst, kultur, helse og omsorg, herunder rektorer, barnehagestyrere (kommunale og private) og rådgiver for oppvekst og kultur. Målet for denne gruppa er kartlegging av de behov, ressurser og utfordringer som finnes i kommunen, samarbeid, oversikt over og utvikling av de planer og strategier som utvikles i løp av dette prosjektet, og å lede nettverk. Dette vil også fordre nær kontakt med de ansatte, og dialog rundt deres erfaringer, behov og strategier. Denne gruppa har også ansvar for å lede og organisere nettverk.

Føringer

Plan	Føringer
Trafikksikkerhetsplan Sist oppdatert september 2017, med felles plan for barnehagene sist oppdatert februar 2018.	Kommunen har ansvaret for trafikkopplæringa i barnehager og grunnskoler. Det skal være etablert ei tverrfaglig samarbeidsgruppe, der skole, barnehage og oppvekst/kultur deltar, og skole- og barnehagebarn skal være aktivt involvert i medvirking til kommunens plan for

	trafikksikkerhet.
Plan for helsefremmende skole og barnehager Sist oppdatert november 2016.	Barnehagene bidrar til at barna erfarer og lærer hva som er helsefremmende. Barna skal få lære og erfare om sunn mat, fysisk aktivitet og andre sunne levevaner. De ansatte ivaretar barna, skaper et inkluderende miljø og arbeider for et godt psykososialt miljø som forebygger mobbing og krenkelser. Barns medvirkning vektlegges. Barna engasjeres og tas med i diskusjoner om tiltak og tilbud som angår dem. Skolen arbeider systematisk for å fremme psykisk helse og godt psykososialt miljø. Skolen arbeider aktivt for at den enkelte elev skal oppleve trivsel, trygghet og sosial tilhørighet. Det arbeides aktivt med forebygging av mobbing og krenkelser. Skolen gir opplæring i levevaner og har arbeidsmåter som fremmer helse. Elevene gis opplæring i helsefremmende levevaner. Alle elever skal kjenne til nasjonale kostråd og anbefalinger for fysisk aktivitet. Varierte undervisningsmetoder skal bidra til at flere elever får muligheten til å oppleve mestring.
Overgangen mellom barnehage og skole	For å skape positive forventninger til overgang fra barnehage til skole hos barna (og foresatte) skal barnehagene være med på å formidle og støtte opp om skolens satsingsområder. Samtidig skal skolen forplikte seg til å være kjent med barnehagenes arbeidsmetoder og legge til rette for gode sammenhenger i møte med de kommende førsteklasingene. Plan for overgangen mellom barnehage og skole inneholder en aktivitetsplan med felles aktiviteter for skolestarterne, retta mot å bli kjent som klasse, og forberedelser til skolestart. Strategisk plan for språklig kompetanse i kommunen har et eget kapittel om sammenhenger. Begrepet <i>sammenhenger</i> overtar i stor grad for <i>overganger</i>. Disse bør implementeres i kommunens plan for sammenhenger mellom barnehage og skole. Kommunens plan for over-

	gang barnehage skole er fra 2016, og bør fornyes, blant annet med tanke på ny rammeplan fra 2017, og LK20 som trer i kraft 2020.
Overordna plan for oppvekst	Strategisk plan for språklig kompetanse i kommunen bør inngå som en del av kommunens overordna plan for oppvekst. Overordna plan tilpasses i henhold til føringer gitt av denne strategiske planen.
Rammeplan for barnehager	Rammeplan for barnehager ble sist endra i august 2017. Barnehagene har arbeida med å bli kjent med og implementere den nye rammeplanen. Her legges føringer for språkarbeid innen fagområdet <i>Kommunikasjon, språk og tekst</i> , i tillegg til føringer for barnehagenes arbeidsmåter og verdigrunnlag.
Skolens planverk	Tidspunkt for å endre gitte planer er god i forhold til at skolen skal endre mye av sine planer i møte LK20. Vi vil satse på å gjøre språkkommuneprosjektet til en mest mulig naturlig del av disse planene.
Barnehagenes årsplaner	Nesna barnehage satser på å være helsefremmende, de satser på kommunikasjon og språk, og på prosjektet <i>Se hva jeg kan!</i> med fokus på livsmestring og helse, sosial handlingskompetanse, og anerkjennende kommunikasjon. Rabben barnehage har også hatt språk som satsing i mange år, og har dette innarbeida. De fokuserer nå på miljøarbeid og på drama, samt på tilrettelegging og bevissthet rundt rollelek, mestring og selvfølelse. Rødstua barnehage jobber med <i>Språksprell</i>. Der har de som hovedmål å bade barna i språk (men ikke drukne dem), og at lek med språket skal være morsomt og gjøre barna nysgjerrige. Lek med rim, regler og ord, bøker, sang og drama, og utvikling av trygghet til å snakke i grupper, skal bidra til å utvikle talespråket. Tomma barnehage ble egen virksomhet i august 2020, etter å ha vært en del av Nesna barnehage, der de har hatt felles satsinger.

